

**DEVELOPMENT OF THE CREATIVE POTENTIAL OF TEACHERS IN
THE SYSTEM OF POSTGRADUATE EDUCATION**
**РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСВІТЯН У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ**

Shopina Maryna Oleksandrivna / Шопіна М. О.,

*Candidate of psychological sciences /кандидат психологічних наук,
ORCID ID 0000-0002-1637-3480*

Yakunin Yaroslav Yuriyovych /Якунін Я. Ю.,

*Candidate of chemical sciences /кандидат хімічних наук,
ORCID ID 0000-0001-5421-0546*

*Institute of post-graduate education of Kiev University
after Boris Grinchenko, Kiev, Ukraine*

*Інститут післядипломної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна.*

Анотація. У статті розглядаються особливості впровадження дистанційного та очного навчального модуля для учителів різних спеціальностей з питань розвитку особистісного творчого потенціалу, а також творчого потенціалу дітей різного шкільного віку засобами різних технік арт-терапії.

Ключові слова: творчий потенціал, учитель, курси підвищення кваліфікації, післядипломна освіта.

Abstract. The article considers the peculiarities of the introduction of distance and full-time training module for teachers of different specialties on the development of personal creative potential, as well as the creative potential of children of different school ages by means of different art therapy techniques.

Key words: creative potential, teacher, advanced training courses, postgraduate education.

Актуальність дослідження.

Нині дуже багато дослідників у галузі педагогіки і психології приділяють увагу розвитку творчого потенціалу особистості (М.М. Бахтін, В.С. Біблер, Дж. Гілфорд, І.А. Герасимова, Л.Б. Єрмолаєва-Томіна, В.В. Клименко, Р. Лірі, В.О. Моляко, Я.О. Пономарьов, В.А. Роменець, П. Торренс, О.Т. Шумілін, В.Д. Шадриков та ін.). Але ця проблема не достатньо фундаментально вивчена з точки зору психологічного аналізу сутності розвитку творчого потенціалу у педагогічних працівників навчальних закладів.

Творчий потенціал – це сукупність здібностей людей і їх активність у постановці і вирішенні нових творчих завдань, прояві ініціативи та підприємливості, новаторською, раціоналізаторською і винахідницькою діяльністю, які сприяють як саморозвитку особистості і її професійному зростанню, так і вирішення проблем економічного розвитку територій.

Сучасні вчені опитали багато людей, що займаються творчою діяльністю і прийшли до висновків, що основою творчості є внутрішня мотивація (інтерес і любов до справи), уява, гнучкість розуму, воля, почуття гумору, працьовитість. Розвиток у педагогів творчих здібностей, креативного мислення на сучасному етапі набуває особливої значущості у зв'язку з тим, що вчитель будь-якого фаху, у якого розвинені творчі здібності, буде здатний розвивати їх і у своїх учнів.

Метою нашого дослідження є активізація творчого потенціалу педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти, а також навчання вчителів розвивати творчий потенціал у своїх учнів.

Для реалізації поставленої мети, у 2020-2021 навчальному році на курсах підвищення кваліфікації для педагогічних працівників в інституті післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, з учителями різних спеціальностей та вихователями ЗДО було проведено опитування для виявлення прояву творчого потенціалу. У дослідженні взяли участь 956 педагогічних працівників.

Опитування «Прояв творчого потенціалу».

1. Як Ви вважаєте, чи важливо для сучасної людини розвивати творчі та інтелектуальні здібності?

- a) так, зараз це дуже актуально.
- b) ні, є багато інших проблем на які слід звернути увагу.
- c) не замислювався (лась) над цим питанням.

2. «Особисто Ви намагаєтеся розвивати свої творчі та інтелектуальні здібності?

- a) так, я
- b) Ні, мені це не цікаво.

3. Наскільки Ви задоволені умовами, створеними на Вашій роботі для творчого розвитку особистості?

- a) Так, керівництво пропонує мені (проекти? Самостійно розробляти сценарії для свят? тощо)
- b) Ні, таких умов на роботі немає.
- c) Мені не цікаво займатися творчою діяльністю.

4. Чи хотіли б Ви на курсах підвищення кваліфікації більше модулів з розвитку творчого потенціалу?

- a) Так, я б із задоволенням відвідав (ла) б такі модулі.
- b) На курсах підвищення кваліфікації представлена достатня кількість модулів.

5. Як на вашу думку Ви реалізуєте свій творчий потенціал в повсякденному житті?

- a) Часто використовую речі не за призначенням, новим способом (наприклад використовую підсклянник як серветницю і т.п.)
- b) Маю схильність знаходити інтерес в будь-якій справі.
- c) Мені подобається безпосередньо займатися творчою діяльністю (малювання, в'язання, складання віршів і т.п.)
- d) Мені це не цікаво.

Результати дослідження.

Результати опитування по першому запитанню показали, що 93 % учителів, вважають що для сучасної людини розвивати творчі та інтелектуальні здібності дуже важливо, 2 % опитуваних обрали варіант «b» і вважають, що є багато інших проблем на які слід звернути увагу, також 5 % респондентів не замислювались над важливістю розвитку творчих і інтелектуальних здібностей особистості.

За результатами опитування по другому запитанню, було визначено, що 74 % респондентів намагаються розвивати свої творчі та інтелектуальні здібності, серед найпопулярніших відповідей як саме вони це здійснюють, були: відвідування відповідних курсів, пошук інформації на відео в Інтернеті, рішення кросвордів та інтелектуальних завдань (переважно в Інтернеті) для підвищення інтелектуальних здібностей, а також заняття рукоділлям та малюванням для розвитку творчих здібностей.

За результатами опитування по третьому запитанню, були отримані наступні відповіді: майже половина опитуваних 56 % зазначили, що задоволені умовами, що створені на роботі для творчого розвитку особистості, найчастішими відповідями були самостійна розробка сценаріїв до дитячих свят, самостійна розробка костюмів, декорацій тощо. Також 32 % опитуваних зазначили, що хотіли б займатися творчою діяльністю, але не мають можливості для такої реалізації, решта учителів, а саме 12 % воліли б купити все готове у магазині.

Результати опитування по четвертому запитанню показали, що більшість слухачів 83 % бажали би відвідати більше модулів з розвитку творчого потенціалу на курсах підвищення кваліфікації, 17 % слухачів вважають, що на курсах підвищення кваліфікації представлена достатня кількість модулів

На останнє п'яте запитання 61 % опитуваних зазначили, що їм цікаво безпосередньо займатися творчою діяльністю (малювання, в'язання, складання віршів тощо), 33 % педагогічних працівників, відмітили, що їм часто професійно приходиться використовувати речі новими засобами, прикладів було дуже багато: застосування конструктора LEGO як гачків для ключів, затиск для паперу в якості утримувача дроту тощо. Усього 6 % опитуваних зазначили, що намагаються знаходити інтерес в будь-якій справі.

За результатами дослідження з 2020-2021 навчального року в інституті післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, для учителів усіх спеціальностей та вихователів ЗДО, було розроблено і впроваджено практичні модулі за напрямом базової компетентності: психологічний супровід професійного розвитку для очного та дистанційного формату навчання «Актуалізація творчого потенціалу вчителя», а також «Арт-терапія для діагностики і корекції емоційного стану та розвитку творчого потенціалу дітей і дорослих».

Навчальний модуль «Актуалізація творчого потенціалу вчителя» містив наступні методи роботи із слухачами:

- розв'язання творчих задач;
- методи психологічної активізації творчості;
- метод «мозкового штурму».

Відомо, що важливим засобом формування інтелектуально розвиненої творчої особистості є творчі задачі. Це неординарні задачі, в яких сформульовано певну вимогу, що виконується на основі знання законів, але відсутні прямі чи непрямі вказівки на ті явища, закономірностями яких слід скористатися для розв'язування цих задач. Суть прийому полягає в наступному. Слухачам курсів підвищення кваліфікації пропонується конкретна задача або ж

завдання. Як правило, задачу можна розв'язати кількома різними способами, завдання може бути виконано кількома прийомами. Слухачів знайомлять з методом виконання завдання «мозковим штурмом».

Алгоритм розв'язання творчих задач являє собою комплексну програму алгоритмічного типу, яка ґрунтується на законах розвитку систем і призначена для аналізу й розв'язання творчих завдань. Основою алгоритму є програма послідовних операцій щодо аналізу поставленого завдання й перетворення його в чітку схему. Аналіз схеми призводить до виявлення суперечності, а її усунення дає розв'язання поставленого завдання.

Для розвитку творчого потенціалу педагогів, творчого мислення, самостійності, ініціативи, кмітливості доцільно використовувати не лише задачі, запропоновані навчально-методичною літературою, а й складені слухачами самостійно.

Метою наступного навчального модуля «Арт-терапія для діагностики і корекції емоційного стану та розвитку творчого потенціалу дітей і дорослих» було ознайомлення слухачів з методиками діагностування та корекції емоційного стану за технікою «підсвідомого малювання». На заняттях розглядаються сучасні методики діагностики та розвитку творчого потенціалу дітей різного шкільного віку засобами арт-терапії в системі навчальної діяльності. У модулі представлені переваги використання арт-терапевтичних технік; незвичайні прийоми арт-терапії: краплетерапія, ниткографія, монотипія, а також кляксографія. Поради для вчителів, вихователів та батьків. Виховний ефект творчої та спільної діяльності разом з дітьми.

Висновки. Розвиток творчого потенціалу вчителів та вихователів ЗДО здійснюється в процесі їх цілеспрямованої діяльності. Без цього неможливе ні глибоке засвоєння наукових знань, ні вироблення уміння самостійно використовувати їх на практиці. На курсах підвищення кваліфікації, розробляючи проблеми організації навчання творчості і вирішенню творчих завдань, необхідно формувати в слухачів курсів знання особливостей творчої особи. Таким чином для актуалізації творчого потенціалу педагогів, необхідно забезпечити творчі умови для навчання (свободу творчості, творче спілкування, творчу обстановку на курсах підвищення кваліфікації). Високу ефективність з розвитку творчого потенціалу показали такі методи роботи із слухачами як розв'язання творчих задач, методи психологічної активізації творчості, метод «мозкового штурму», а також метод підсвідомого малювання.

Література.

1. Шопіна М.О., Якунін Я.Ю. Формування нової парадигми освіти в умовах карантинних обмежень // Шляхи розвитку науки в сучасних кризових умовах: тези доп. І міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28-29 травня 2020 р. – Дніпро, 2020. – Т.2. – С. 591- 592.

2. Шопіна М.О., Якунін Я.Ю. Дослідження потреб освітян щодо покращення навчальних модулів на курсах підвищення педагогічної кваліфікації. High scientific goals 2020, декабрь 2020 Высокие научные цели '2020: Сборник тезисов. – Минск: Ёлнать, 2020 С. 27-30.